

حل مساله مقدار ویژه معکوس ماتریس مجاورت گراف کامل و k -منتظم با استفاده از ماتریس تصادفی دوگانه

مسعود مشرقی
دانشگاه حکیم سبزواری

سید مرتضی احمدی
دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

اکرم پورمیر*
دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

در این مقاله ابتدا نشان می دهیم که ماتریس مجاورت گراف کامل به ازای $k \geq 1$ تصادفی دوگانه متقارن k -تعمیم یافته می باشد و سپس نشان می دهیم ماتریس مجاورت گراف 1 -منتظم تصادفی دوگانه متقارن است و سپس با مشخص کردن همه ماتریس های تصادفی دوگانه متقارن که توسط طیف شان در Δ_n^s مشخص می شوند، ماتریس مجاورت گراف های منتظم را به دست می آوریم و در انتها نتایج به دست آمده را بیان می کنیم.

واژه های کلیدی: مساله مقدار ویژه معکوس، ماتریس تصادفی دوگانه، گراف کامل، گراف k -منتظم، ماتریس مجاورت

Mathematics Subject Classification [2010]: 13D45, 39B42

۱ مقدمه

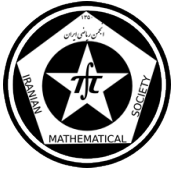
ماتریس مجاورت گراف ساده G را با $A(G)$ نمایش می دهیم که ماتریس $(0,1)$ -متقارن نامنفی است و مقادیر ویژه $\lambda_1, \dots, \lambda_n$ که طیف G می باشد را $\sigma(G)$ می نامیم و $\sigma(G) = \{\lambda_1, \dots, \lambda_n\}$ گراف G صحیح نامیده می شود اگر تمام مقادیر ویژه آن اعداد صحیح باشند و اگر $A(G)$ دوری باشد آنگاه دوری نامیده می شود. در مجموع گراف G ، k -منتظم نامیده می شود اگر درجه هر راس آن k باشد. گراف اکیدا منتظم G با پارامترهای $(\nu, \kappa, \lambda, \mu)$ ، k -منتظم است که کامل نمی باشد و در دو شرط زیر صدق می کند:

۱. برای هر زوج از رئوس مجاور، λ رئوس مجاور در هر دو وجود داشته باشد.

۲. برای هر زوج از رئوس غیرمجاور، μ رئوس مجاور در هر دو وجود داشته باشند.

گراف کامل روی n راس که هر راس به رئوس دیگر متصل است را با k_n نشان می دهیم. علاوه بر این در گراف کامل دو قسمتی k_{n_1, n_2} ، رئوس به دو زیر مجموعه v_1 و v_2 از هریک از عناصر n_1 و n_2 تقسیم می شود و دو راس مجاور هستند اگر و تنها اگر یکی در v_1 باشد و دیگری در v_2 باشد. دوگراف ایزومرفیک گفته می شود اگر و تنها اگر ماتریس مجاورت آنها به طور جایگشتی متشابه باشد. دوگراف هم طیف گفته می شود اگر طیف مشابه داشته باشند و گراف G ، DS گفته می شود اگر هر گراف H که هم طیف G است ایزومرفیک G باشد. در کل مساله مشخص کردن این که آیا گراف G ، DS هست یا نه، هنوز باز است. در این مقاله به بحث درباره اینکه گراف منتظم DS است یا نه، با توجه به رابطه آن با مسئله مشخص کردن همه ماتریس های تصادفی دوگانه متقارن که DS در Δ_n^s است، می پردازیم. اما ابتدا یادآوری می کنیم که اگر G گراف k -منتظم روی n راس باشد آنگاه شعاع طیفی $A(G)$ مساوی K مقدار ویژه G مربوط به بردار ویژه واحد (e_n) برابر k است.

* سخنران

۲ رابطه بین ماتریس مجاورت گراف و ماتریس تصادفی دوگانه

تعریف ۱.۲. فرض کنید $\Omega_n^s(k)$ مجموعه همه ماتریس های متقارن نامنفی از مرتبه $n \times n$ باشد که مجموع هر سطر و ستون آن مساوی k باشد و $\Lambda_n(k)$ نمایش زیر مجموعه $\Omega_n^s(k)$ متشکل از همه ماتریس های $(0,1)$ - که k ، 1 در هر سطر و ستون دارد و $\Lambda_n^\circ(k)$ مجموعه عناصر $\Lambda_n(k)$ می باشد که اثر صفر دارد.

قضیه ۲.۲. هر ماتریس مجاورت گراف کامل k_n ، $(n \geq 2)$ تصادفی دوگانه n - تعمیم یافته می باشد.

قضیه ۳.۲. هر ماتریس مجاورت گراف 1 - منتظم تصادفی دوگانه است.

قضیه ۴.۲. $A \in \lambda_n^\circ(k)$ اگر و تنها اگر A ماتریس مجاورت گراف های k - منتظم که n راس و k یال دارد، می باشد.

اثبات. ابتدا فرض کنید A ماتریس مجاورت گراف منتظم که n راس و k یال دارد، باشد. آنگاه واضح است که A ماتریس متقارن نامنفی از مرتبه $n \times n$ می باشد. اگر مجموع هر سطر و ستون آن مساوی k است و دارای اثر صفر می باشد پس $A \in \lambda_n^\circ(k)$. برعکس فرض کنید $A \in \lambda_n^\circ(k)$ آنگاه A ماتریس مجاورت گراف منتظم که n راس و n یال دارد، می باشد. $\square$

قضیه ۵.۲. $A \in \lambda_n^s(k)$ اگر و تنها اگر $\frac{1}{k}A$ عنصر Δ_n^s باشد.

نتیجه ۶.۲. $A \in \lambda_n(k)$ در DS ، $\Omega_n^s(k)$ است اگر و تنها اگر $\frac{1}{k}A$ در DS ، Δ_n^s است.

۳ حل مساله مقدار ویژه معکوس ماتریس مجاورت با استفاده از ماتریس تصادفی دوگانه

قضیه ۱.۳. گراف های 1 - منتظم DS هستند.

اثبات. فرض کنید A ماتریس مجاورت گراف 1 - منتظم باشد آنگاه چون A ماتریس جایگشتی تحویل ناپذیر است، به ازای ماتریس معکوس پذیر X داریم $X^{-1}AX = B$ و B تصادفی دوگانه است و همچنین B تحویل ناپذیر می باشد و همه مقادیر ویژه آن قدر مطلق 1 دارند بنابراین A و B هم طیف می باشند و همچنین به طور جایگشتی مشابه هستند و لذا A و B ایزومرفیک بوده و بنابراین A ، DC می باشد. $\square$

مثال ۲.۳. طیف $\{1, -1\}$ گراف 1 - منتظم مرتبه 2 را مشخص می کند و همچنین $\{1, 1, -1, -1\}$ گراف 1 - منتظم مرتبه 4 را مشخص می کند.

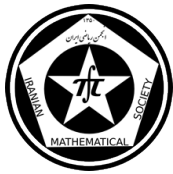
قضیه ۳.۳. هر گراف کامل k_n ، DS است.

اثبات. داریم $\frac{1}{k}A(k_n) = c_n$ آنگاه چون

$$c_n = \frac{n}{n-1}J_n - \frac{1}{n-1}I_n$$

و برای هر ماتریس وارون پذیر X به طوری که $X^{-1}C_nX$ تصادفی دوگانه متقارن باشد، ما به دست می آوریم

$$X^{-1}C_nX + \frac{1}{n-1}I_n = \frac{n}{n-1}X^{-1}J_nX$$

که سمت چپ ماتریس نامنفی است که مجموع سطر و ستون مساوی $\frac{1}{n-1} + 1$ می باشد بنابراین

$$X^{-1} J_n X = \frac{n-1}{n} (X^{-1} C_n X + \frac{1}{n-1} I_n)$$

تصادفی دوگانه متقارن است و چون $X^{-1} J_n X = J_n$ لذا $A(k_n)$ DS است. □

مثال ۴.۳. طیف $\{(n-1), -1, \dots, -1\}$ گراف کامل K_n را مشخص می کند.

قضیه ۵.۳. ناحیه غیرمشترک گرافهای کامل DS است.

اثبات. داریم $\frac{1}{k} A(k_n) = c_n$ به استقرا اثبات می کنیم ابتدا نشان می دهیم $c_n \oplus c_n$ در DS، Δ_{2n} است. اگر $z \in \Delta_{2n}$ متشابه $c_n \oplus c_n$ باشد آن گاه به وضوح طیف z برابر $(1, 1, \frac{-1}{n-1}, \dots, \frac{-1}{n-1})$ می باشد چون z تحویل ناپذیر است و مقدار ویژه ۱ دوبار تکرار می شود آن گاه z به طور جایگشتی متشابه مجموع مستقیم دو ماتریس تصادفی دوگانه B و C است اما اثرهای B و C صفر هستند به طوری که در صورت لزوم طیف B و C مشابه و مساوی $(1, \frac{-1}{n-1}, \dots, \frac{-1}{n-1})$ می باشد با توجه به این که اگر $B = X^{-1} J_n X$ تصادفی دوگانه باشد آن گاه وجود دارد $Y \in \Delta_n$ به طوری که $B = Y^{-1} J_n Y$ و از اینرو $B = C = C_n$ و بنابراین این براساس استقرا روی n برای هر عدد صحیح مثبت $n_1, \dots, n_k$ ماتریس $c_{n_1} \oplus \dots \oplus c_{n_k}$ در $\Delta_{n_1+\dots+n_k}$ DS است. □

۴ نتایج اصلی

۱. $k_{n,n}$ ، DS هست.

اثبات. نتیجه قضیه (۲.۲)، (۱.۳):

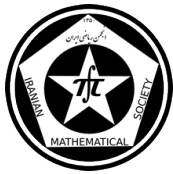
ابتدا ثابت می کنیم که I و J در Δ_{2n} ، DS هستند اگر وجود داشته باشد $Z \in \Delta_{2n}$ که متشابه J هست، آنگاه بوضوح طیف Z برابر $(1, 0, \dots, 0, -1) \in R^{2n}$ آنگاه Z بطور جایگشتی متشابه ماتریس به شکل $\begin{bmatrix} \circ & D \\ D^T & \circ \end{bmatrix}$ $D \in \Delta_n$ می باشد به طوری که $DD^T \in \Delta_n^s$ و مقادیر ویژه آن $(1, 0, \dots, 0)$ و بنابراین DD^T متشابه J_n است آنگاه، $DD^T = J_n$ و چون

$$\text{rank}(D) = \text{rank}(DD^T) = \text{rank}(J_n) = 1$$

آنگاه $D = J_n$ و بنابراین $Z = J$ حالا فرض می کنیم که $S \in \Delta_{2n}$ متشابه I است آنگاه S طیف $(1, \dots, 1, -1, \dots, -1)$ را دارد و بنابراین S بطور جایگشتی متشابه $c_2 \oplus \dots \oplus c_2$ (n مرتبه) می باشد و لذا I و S بطور جایگشتی متشابه هستند چون $C = \frac{n}{n-1} J - \frac{1}{n-1} I$ آنگاه C در Δ_{2n} ، DS می باشد □

۲. با استفاده از گراف های منظم هم طیف h ایزومرفیک نیستند می توان ماتریس تصادفی دو گانه که در Δ_n^s ، DS نیستند را به دست آورد.

۳. اگر G گراف k -منظم باشد که DS می باشد آنگاه $\frac{1}{k} A(G)$ ، DS می باشد.

چهل و ششمین کنفرانس ریاضی ایران
۳-۶ شهریور ۱۳۹۴
دانشگاه یزد

پوستر حل مساله مقدارویژه معکوس ماتریس مجاورت گراف کامل و k -منتظم با استفاده از ماتریس ... ص: ۴-۴

مراجع

- [1] RB. Bapat, *Graphs and matrices*, New York (N,Y), Springer, 2010.
- [2] AE. Brouwer, WH. Haemers, *Spectra of graphs*, New York (N,Y), Springer, 2011.
- [3] D. Cvetkovic, P. Rowlinson, S. Simic *An Introduction to the theory of graph spectra*, Cambridge:Cambridge University Press, 2010.
- [4] ER. Vandam, WH. Haemersl, *Which graphs are determined by their spectra*, Linear Algebra Appl, 373 (2003), pp. 241-272.
- [5] LG. Wang ,H. Sun *Infinitely many pairs of cospectral integral regular graphs*, Appl. Math, 26 (2011), pp. 280-286.

پست الکترونیکی: purmirakram@yahoo.com
پست الکترونیکی: math.ahmadi67@yahoo.com
پست الکترونیکی: Massoud.mashreghi@gmail.com